

kijk krijgen ook op het politieke leven van ónze tijd. Dan moeten we ook gaan profeteeren, zonder dik-doen; Gods boodschap verkondigen in iederen kring, recht op den man af.

Dat Woord geeft inderdaad beloften, óók voor het politieke leven. Denk aan Paulus' opwekking om te bidden voor de overheden „opdat we een gerust en godzalig leven leiden mogen“. Is dat niet dátgene waarnaar heel de wereld hunkert?

Als deze dingen voor ons leven, dan begrijpen we ook, hoe ik met diepe schaamte moet spreken over de propaganda van de A.R., vooral als ik denk aan sommige triviale en ongeestelijke slogans uit de verkiezingsperiode. Evenzeer moeten we ons schamen, dat men met beloften heeft gepaaid, zóó geformuleerd, dat ook liberalen op onze kandidaten zouden stemmen. Men heeft daarin ópgegeven het Evangelie van Christus in zijn verlossende betekenis, ook voor ons volk. Men heeft niet laten zien dat de strijd tegen bureaucratie en staatsabsolutisme in den wortel en tot den uitersten omtrek anders moest worden gevoerd dan door den mensch van deze wereld geschiedt, n.l. als een strijd voor Gods wet. Overeenkomstige bezwaren gelden t.o.v. den strijd over Linggadati.

b. Het geheele Woord.

Wanneer we spreken over Gods Woord en de politiek dan moeten we spreken over de geheele Schrift. Weliswaar spitst dat Woord zich ook toe op huwelijk, gezin, overheden, enz., maar in die toespitsing blijft het toch het geheele Woord Gods, en draagt zóó naar ons toe het ééne en ondeelbare heil van Jezus Christus, en de eene en ondeelbare wet van onzen God.

In Rom. 13 spreekt de Schrift over de overheid. Wij kunnen daarover echter nooit één woord zeggen, zonder de eerste twaalf hoofdstukken daarbij en daarin ten volle te laten gelden. Zonder die is het 13e zelfs onbestaanbaar.

Ik denk ook aan het 5e gebod, de toespitsing van Gods wet op onze houding t.o.v. de overheid. Maar als zoodanig is het ook en vooral toespitsing, modificatie en modulatie van het ééne, groote gebod en het andere dat daaraan gelijk is (de hoofdsom der wet). En dat gebod staat weer onder het opschrift: Ik ben de Heere, uw God. Daarom ook kan men niet spreken van een bepaalden sector van het Woord Gods voor politici en voor burgers. We hebben het ééne Woord, reguleerende het héele leven.

c. Het beleden Woord.

Sprekend over mijn eerste hoofdgedachte moet ik U ook nog toonen het derde aspect: het door de kerk beleden Woord Gods. De kerk moet het Woord Gods hooren, eraan gehoorzamen en het dan prediken. Want op deze wijze wil God de majesteit en de kracht van dat Woord tot vol effect brengen. Zoo is de belijdenis dan ook: de weergave van het volle Woord Gods, zoodaas de kerk het heeft verstaan. Belijden is het door God gewilde voortgaan en doorwerken, door middel van de kerk, van Zijn levend Woord. Als zoodanig is het tevens vertolking van ons geloof, dat de stuwende kracht moet zijn in ons leven. We zijn daarom ook altijd en overal aan die belijdenis gebonden. Ja, ik durf de stelling aan: als we op een bepaald punt ons daaraan niet gebonden weten, dan belijden we nergens. En ál wat in Gods Woord staat moet door de kerk beleden worden. Als God wat gezegd had over broodbakken, dan moest dat in de belijdenis staan. Want belijden is niets anders dan kinderlijk weergeven, als kerk, van het geheele Woord Gods, zoodaas God dat in de Schrift gegeven heeft. Daarom is het volstrekt ongeoorloofd te beweren dat in een bepaalde situatie een stuk van de belijdenis niet in geding zou zijn. Dat geldt ook wanneer die situatie een politiek karakter heeft.

Ten aanzien van de tweede gedachte wijst spr. op tweeërlei.

in een zedelijke of geestelijke zin de vader en de kerk of gemeente, de zedelijke of geestelijke moeder¹⁴⁾. In haar schoot worden zij geboren en door haar worden zij ook opgedragen aan den drie-eenigen God, „om het teken des verbonds te ontvangen, waardoor zij groote voorregten genieten, om daaronder of in dat huisgezin of gemeente te mogen verkeerren, waar God zijn zegel aan gehecht heeft, om de zijnen, dien Hij van eeuwigheid uitverkoren heeft, daaruit te trekken“¹⁵⁾.

Nadat op deze wijze de „vleeschelijke ouders“ met het oog op den doop op den achtergrond zijn geschoven en de gemeente tot de „geestelijke doopouders“ is gepromoveerd, welke in felte de kinderen „opdraagt“, d.i. ten doop houdt, kan Drukker z.i. zonder eenig bezwaar zeggen: „Men moet al de kinderen, die tot het huisgezin der gemeente behooren, doopen, niet alleen die uit geloovige ouders, ware leden der kerk“ geboren zijn. Ook de kinderen van de niet-ware leden, als ze „in den schoot der kerke geboren“ zijn, en zoo „aan de Gemeente overgegeven“ en „van haar aangenomen“ zijn, moeten gedoopt worden. Zelfs moet men „op dien grond“ ook de kinderen „van onkundigen, welke geen belijdenis gedaan hebben“ en van „ergerlijke ouders, welke door den tugt zijn uitgesloten“, doopen¹⁶⁾. Indien deze lieden eenmaal gedoopt werden, zijn hun kinderen „in den schoot der kerk geboren“ en hebben ze derhalve „regt aan den doop“. Men moet bij den doop van zulke kinderen „niet zien op de goddeloosheid der ouders, maar op de heiligheid der kerk, in welke zij geboren zijn, dewelke als haar moeder is“¹⁷⁾.

¹⁴⁾ p. 16 — Deze uitspraak heb ik naar mijn beste weten weergegeven. Drukker schrijft letterlijk: „daar Abraham in een zedelijke of geestelijke zin de vader en de kerk of gemeente, de zedelijke of geestelijke moeder is, in wiens schoot zij geboren worden, en wien zij ook opdragen aan een drieëenig God, om het teken des verbonds te ontvangen, waardoor zij groote voorregten genieten“.

¹⁵⁾ p. 16; ¹⁶⁾ p. 5; ¹⁷⁾ p. 5.

a. Jezus Christus is de Verlosser van het leven.

Alles wat geschapen is, is goed, voor zoover het geschapen is. Menschen zijn echter nooit schepselen zonder méér; de mensch is immers een schepsel dat op een bepaalde wijze leeft en handelt en op bepaalde wijze zich tot God in betrekking stelt. En hij is nu een schepsel, dat van nature in opstand leeft tegen God en radicaal verdorven is. Deze waarheid wordt theoretisch door alle Gereformeerden aanvaard, maar praktisch het meest miskend. We zijn radicaal verdorven! Er zijn in ons leven geen door de zonde niet geschonden eilandjes, zoodaas KUYPER leerde.

Dit is echter het groote, dat Jezus Christus verlossing teweegbrengt, d.i. principiële herstelling, vernieuwing van den mensch tot den dienst van God. En alle levensverbanden zijn gelijkelijk in die verlossing betrokken; de verlossing is immers kosmisch: Christus vernieuwt de wereld.

Daardoor zijn weer mogelijk Chr. kerk, gezin, school, wetenschap, enz., want die hebben alle hun equivalent in het leven zoodaas God dat gewild en geschapen heeft. Ze zouden zich ook in het ongeschonden leven ontwikkeld hebben. Het leven, over de heele linie verdorven, is, ook over de heele linie, in beginsel weer hersteld. Daarom moet er zijn een over heel de linie en op elk terrein tegen de zonde worstelend leven in Jezus Christus.

b. Jezus Christus, de Machthebber.

Uitgangspunt is hierbij Christus' woord: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Dat zegt Christus niet als Zoon van God, zonder meer, maar als het vleeschgeworden Woord, als de Middelaar. Na zijn opstanding heeft Christus alle volmacht, alle regeerbevoegdheid in hemel en aarde. Dit aspect is door KUYPER goed gezien en steeds vastgehouden. Deze Christus nu regeert over alle koningen, is Baas over alle regeeringen.

Die allen worden opgeroepen, positief en nadrukkelijk, om in eigen taak en op eigen plaats aan de komst van Zijn Rijk, de vergadering van Zijn Kerk, mee te werken. Indien ze dat niet willen worden ze, ondanks hunzelf, daarbij toch ingeschakeld, maar ten slotte verworpen en verdoemd.

In dit kader doemt voor ons op een benauwende gemeene-gratie ideologie. Spr. behandelt hierbij de twee tegenstrijdige motieven in KUYPER's werk. Enerzijds is er het motief: Jezus Christus is Heer, anderzijds het motief van de gem. gratie. Deze laatste heeft z.i. een constant-repressieve werking, d.w.z. remt de zonde en haar gevolgen, en een progressieve werking, d.i. het menschenleven krijgt door die genade een zelfstandige betekenis, een zekere eigenmachtigheid „naast“ of „onder“ de kerk.

Daarnaast is er de particuliere genade, beperkt tot een kleineren kring en dáár verlossend werkzaam, maar tevens inwerkend op den groteren kring. Zoo ontstaan bij KUYPER Chr. gezin, school, staat, enz.: alle verbanden welke behooren tot „het terrein der gem. gratie“, maar doordrongen worden van de particuliere en zoo op hooger niveau worden gebracht. De kerk is uitsluitend creatie van de particuliere —, de staat uitsluitend van de gem. gratie. Aan de hand van citaten wordt een en ander gelustreerd en toegelicht.

Spr. constateert hierin een fataal dualisme. Gelukkig zijn er ook goede gedachtenmotieven; dit zij eerlijkheidshalve opgemerkt.

De tragiek van dezen tijd is echter dat KUYPER juist in de slechte motieven uit zijn werk wordt vastgehouden, ja, daarin door de kerk gecanoniseerd. Een aantal citaten uit de werken van den jongen Diepenhorst laten dat zeer duidelijk uitkomen. Spr. vindt daarin aanleiding zich ernstig bezorgd te maken over de toenemende saecularisatie in de A.R. Partij.

„IN CHRISTUS GEHEILIGD“.

Hoe ziet Drukker nu de positie van de kinderen in het verbond en de gemeente?

Hij gaat op deze vraag in, als hij het in-Christus-geheiligd-zijn der kinderen bespreekt.

Voor hij dat doet maakt hij evenwel eerst een opmerking over de aanspraak van de doopouders of getuigen, zoodaas deze in het formulier voor den kinderdoop voorkomt.

Wanneer dit formulier — aldus Drukker — de aanspraak bezigt: „geliefden in den Heere Jezus Christus“, is dat geen aanspraak van de ouders of de getuigen, die het kind ten doop houden, maar van de gemeente! „Hier moet men niet zien op de ouders of getuige, die het kind te doop brengen, maar op de gemeente waaronder zij behooren.“ Zijn die ouders of getuigen „begenadigden, dan zijn zij wezenlijk bondgenooten, zijn zij onbegenadigden, dan zijn zij onderscheiden van de ongelooovigen, gelijk Israël afgescheiden was van de ongelooovige Heidenen en werden in een uiterlijke heiligheid Israël genaamd, Ezech. 16: 20, 23—27, Rom. 9: 6“¹⁸⁾.

Na dus ook in de verklaring van deze aanspraak zijn standpunt stipt te hebben behouden, zegt Drukker van het in-Christus-geheiligd-zijn der kinderen het volgende: „Men kan niet zeggen, dat alle kinderen, die gedoopt worden, inwendig heilig en eigenlijk gezegd leden, die door den H. Geest dadelijk vereenigd zijn, en nooit onbekeerd kunnen worden, maar alle kinderen onzer kerk, waarlijk uitwendig geheiligd zijn, dat is dat zij eene ware betrekking op de inwendige kerk hebben, en daardoor van de kinderen der ongelooovigen afgezonderd en onderscheiden zijn, dit leert Paulus, dat een ongeloovig man of wijf, door de betrekking op een geloovig wijf of man zoodanig geheiligd is, dat hunne kinderen ook heilig zijn, 1 Cor. 7: 14. Hier verstaat de Apostel door het woord heilig geene inklevende heiligheid of vernieuwing des harten; want hoe zoude een ongeloovig man of wijf

¹⁸⁾ p. 13.

De verhouding kerk en politiek vervolgens behandelend, zegt spr. dat iedereen erkent, dat deze twee met elkaar te maken hebben. En toch ligt juist hier het critieke moment in de huidige situatie. Men beschuldigt ons van kerkelijk imperialisme, maar deze „Satz“ is wanneer men niet concreet is, een dooddoener. Bij bedoelde verhouding stuiten we op het principe van de soevereiniteit in eigen kring. De funeste toepassing ervan door sommigen neemt niet weg, dat daartoe duidelijk wordt gemaakt, dat er verschil is tusschen kerk en staat, in taak en in functie. Ze vormen geen afzonderlijke, volkomen gescheiden sectoren, maar werken door elkaar heen.

Over de kerk spreek ik heel simpel, niet theologisch of filosofisch, maar luisterend naar de belijdenis. De Catechismus ziet de kerk als de door Christus begonnen en door Hem volgehouden ambtelijke vergadering der geloovigen, tezamen met het reeds bereikte, voorloopige resultaat.

CALVIJN zei reeds dat God alleen Vader wil zijn over hen, voor wie de kerk moeder is. Er is volgens hem geen andere ingang tot het leven dan doordat de kerk ons in haar schoot ontvangt en baart, voedt aan haar borsten, en eindelijk onder haar hoede en leiding neemt totdat we — na het sterfelijk lichaam afgelegd te hebben — gelijk zijn aan de engelen. Daarom kan er ook gezegd worden: buiten de kerk geen zaligheid, d.w.z. buiten en zonder de kerk is er geen nieuw leven en nieuwe gehoorzaamheid mogelijk.

Ook Zondag 19 is hierbij van belang: Christus is daarom ten hemel gegaan, opdat Hij zichzelf daar bewijze als het Hoofd Zijner christelijke kerk, door wien de Vader alle ding regeert. In Zijn functie van Hoofd der kerk regeert Christus de wereld. Zoo is de kerk van beslissende betekenis voor de Christelijke politiek en — staat. De menschen, door God geroepen om ook in den staat als Zijn kinderen te werken, worden in de kerk geboren. In de kerk worden ze ook — en alleen — gevoed en beschermd. Aan de kerk is bovendien toevertrouwd de bediening van het Woord Gods, het Woord waarnaar we, ook in de politieke worsteling, leven moeten. Daarom wordt op deze wijze in de kerk in ieder opzicht de grondslag gelegd voor het politieke leven en de Christ. staat, omdat alleen dáár ware democratie ontstaat en mogelijk is. Immers in de kerk is er gelijkheid van allen voor de wet Gods en kerkelijke tucht (Arthur Frey).

De doorbraak van de synodaal-presbyteriale kerkenorde in de laatste jaren moet dan ook als een politieke misdaad van de eerste orde beschouwd worden.

Aan de hand van de jongste kerkrechtelijke uitspraken bewijst spr. dat hier sprake is van pure synodocratie. Dat is geen scheidwoord, maar een wetenschappelijke, theologisch-kerkelijke aanduiding.

Gevolg van dit alles is dat de kerk niet meer de haar toekomende plaats krijgt. Dat zien we ook in de A.R. Partij. De brochure van Diepenhorst levert daarvoor weer het bewijs. Ik citeer juist deze brochure omdat het een min of meer officieel geschrift is. Er mag en moet dus ook publiek op gereageerd worden. Zelfs dwars tegen KUYPER in leert deze auteur dat de kerk „heilsinstituut“ is en niet moet ingaan op de kwesties van den dag. De interkerkelijkheid in het bijzonder, en dan nog in haar slechtsten vorm, wordt hier erkend, getuige deze zin in de brochure: de partij moet er mee rekenen dat haar bestuurders en vertegenwoordigers uit verschillende kerken moeten komen.

Prof. Veenhof gaat nader in op enkele opvallende uitingen van dezen tijd. Ten aanzien van Linggadati, een zaak van de eerste orde, immers van het gezag Gods, heeft de A.R.-Kamerfractie zich, terecht en scherp uitgesproken. In de kerk is zij echter verraden. De classis

zonder geloove inwendig geheiligd of vernieuwd kunnen zijn; maar het woord heilig beteekend hier naar zijne gemeene betekenis eene afzondering, waardoor iemand betrekking en een zeker regt op de heilige kerk, en het heilig verbond deelachtig is, en in dezen zin zijn de kinderen in den schoot der kerk of geboren of overgenomen heilig, niet dat zij inwendig vernieuwd zouden zijn, maar voor zoover zij van de kinderen der ongelooovigen buiten de kerk, afgezonderd den Heere toegewijd zijn, en zekere betrekking op de kerk, het verbond en de beloften hebben, gelijk de kinderen 't verbond en de beloften hebben, gelijk de kinderen, de knechten en vreemden in Abrahams huis, Gen. 17:13.“

We kunnen Drukker's opvattingen als volgt samenvatten:

1e. Er is een tweeërlei verbond. Eerst het genadeverbond, dat zich uitstrekt tot de ware geloovigen en dan ook nog een ander verbond, dat vroeger Abrahams gansche vleeschelijke zaad omvatte en thans allen, die in den schoot der kerk zijn geboren.

2e. De doop is een zegel van Gods belofte omtrent de afwasching der zonde, welke Hij zekerlijk vervullen wil. Hij is evenwel alleen voor de gemeente, die uit ware begenadigden bestaat, een zegel. Voor onbekeerden is de doop geen Sacrament.

3e. Alle kinderen van gedoopte ouders, al zijn deze ook door de tucht uitgeworpen mogen en moeten gedoopt worden.

4e. De leden der zichtbare kerk mogen niet voor geloovigen gehouden worden. De aanspraak: „geliefden in onze Heere Jezus Christus“, ziet alleen op de ware begenadigden.

5e. De kinderen der gemeente zijn geen eigenlijk gezegde bondelingen. Hun in-Christus-geheiligd-zijn beteekent niet meer dan een uitwendige heiligheid.

6e. Een houden van de kinderen der gemeente voor wedergeboren is iets, dat volkomen buiten Drukker's gezichtsveld ligt.

Heeft iemand lust en genegenheid Drukker's „theologie“ tot een prototype der synodale theologische constructies uit te roepen? C. V.

Den Haag
stond uit
wegingen
waaraar
op de dig
uit de re
bezwaars
Alvoren
zeggen o
leeren k
zichten v
te const
Bijbel at
De zake
op de k
nadrul
Een eig
koorlijks
wegeslag
getuigen
een eigen
Voor a
door het
Woord G
gers van
Op de
hoogsta
Utrecht.

VERSL PROF.

Boven
dachten v
Landelijk
Utrecht.
ben elk
volledig
taten hoe
wordt ui
naar sch
Deelne
lenden o
verkrige
nestraat
betaald v
gelegen
Wanne
moete w
zamen
admini
eenvoudi
Direct
zal zijn v
gemaakt
reserve
aard niet
verkoop
stort in
Utrecht.

ZE L

HET en Soen

In „De
artikel v
ds Goos
mijn na
wordt, a
deeld we
dat ik n
Omdat
ken van
gelegen
Thans v
vliet van
mer hoo
men.

STE

TIEL-Z

Waard
Nu de
haar bes
heid de
werk ter
Gelderla
te overk
zetten! —
De mo
De afs
kerkerad
baar verv
Dienaar
Kerk eer
de gehee
gedeelte
dringend
over een
plaatst
urgentie